Isabela Vasiliu-Scraba

Mircea Eliade încondeiat de un neo-proletcultist: Fl. Țurcanu

Romeo Ionescu *Fabulă neconvențională*, tehnică mixtă, 60x60 cm.

Motto: „Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici,/ Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici" (Mihai Eminescu)

Luată dintr-o recenzie laudativă a cărții lui Țurcanu prezentându-l pe genialul Mircea Eliade cu șabloanele neo-proletcultiste ale celor care au premiat-o, sintagma «în strictă perspectivă istorică» pare menită a sugera ponderea obiectivității în cadrul unei perspective istorice „degajată de tulburări afective și de afectivități tulburate" (1).

Cu asemenea precizări, recenzentul pare a înclina -în plan pur teoretic- spre o viziune binară de tipul „adevăr al rațiunii" (netulburate prin nimic) și neadevăr al unei rațiuni care nu judecă în exclusivitate prin ea însăși, luciditatea fiindu-i subminată de amestecul nedorit al sensibilității (sau al inventatului „imaginar anti-semit", cum vom arăta mai încolo).

După cei cu pretenția că propagă „adevărul obiectiv" fără zvâcnirile afectivității, însăși publicarea de liste - cuprinzând numele românizate sau nu ale criminalilor comuniști aflați în palierul decizional al Securității, al Ministerului de Interne și al Sectorului ideologic al Comitetului Central PCR (vezi Radu Theodoru, *România ca o pradă,* 1995) -, este invariabil ștampilată ca anti-semitism „visceral" și nicidecum detașat privită „în strictă perspectivă istorică" .

Poziția lui Mircea Iorgulescu (autorul recenziei din Revista 22, 2004) ține de ceea ce filosoful Constantin Noica numise «*logica lui Ares*» , o logică binară care n-ar fi străină ideii de represiune, cenzură, dogmatism. Fiindcă ea pune în poziție diametral opusă un așa-zis «adevăr obiectiv» și un adevăr «subiectiv».

Să vedem însă cum este cu „adevărul" și cu acea „obiectivitate" pe care cunoscutul critic literar a ridicat-o în slăvi la rubrica de cronică literară pe care a ținut-o în Revista 22 a Grupului de dialog social înființat de agentul sovietic Silviu Brucan (2).

Autorul stufoasei recenzii din ianuarie 2004 pare a crede că adevărul s-ar obține în mod infailibil prin intermediul unei rațiuni despărțite de sensibilitate. Mircea Iorgulescu lasă a se înțelege că cei care gândesc «subiectiv» n-ar ajunge la adevărul „superior" al manipulatorilor, acel presupus „adevăr obiectiv" pe care îl dețin cu precădere stipendiații Colegiului Noua Europă, cu bursele primite de la fata proletcultistului Leonte Răutu-Oigenstein-Oișteanu, în calitatea ei de directoare NEC.

Când făcuse separarea între intelect și «sensibilitate», Immanuel Kant a avut înțelepciunea să pună de-o parte rațiunea de resortul căreia să țină Adevărul (cu A mare), singurul Adevăr desprins de subiectivitatea omenească (3). Tot restul era amestec nedecis de subiectivitate și obiectivitate. Mai mult chiar, pentru filosoful german, separarea intelectului de sensibilitate se producea cumva în domeniul purei teorii, fiindcă în plan operativ cele două acționau împreună.

Dacă începem cu titlul cărții - *Mircea Eliade. Le prisonnier de l'histoire* (La Découverte, Paris XIII, 2003), probabil tradusă în franceză cu bani de la buget, cum s-a procedat cu traducerea în peste 15 limbi a „șobolanului" Culianu (4) -, «obiectivă» ar fi opinia proletcultiștilor care l-au tot culpabilizat pe Mircea Eliade pentru că din circa 1000 de articole pe teme culturale publicate în România interbelică, vreo zece au perpetuat vagi ecouri ale discuțiilor politice din vremea tinereții sale. Respectivele ecouri ar fi, după manipulatori, o ilustrare a „prizonieratului său în istorie" (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Cu Mircea Eliade în Europa*, în vol. I. Vasiliu-Scraba, *Atena lui Kefalos*, Slobozia, 1997, pp.112-119)

Lipsite de obiectivitate, ca fiind subminate de sensibilitate, ar fi părerile celor care nu împărtășesc oficializata ostilitate față de Mircea Eliade. datând din vremea primului proletcultism (vezi Isabela Vasiliu-Scraba, *Mircea Eliade si detractorii săi*, https://www.youtube.com/watch?v=M9u8ADv8g54).

Conform preconcepțiilor sădite în mintea lui Țurcanu, «subiectivă» ar fi părerea marelui istoric al religiilor, după care cel ce scrie, creatorul în plan cultural, nu are timp de sforăraie politică.

Bine cunoscuta frază a renumitului savant: «Creația este răspunsul pe care îl putem da terorii istoriei» (5) mai conține însă ceva, pe lângă refuzul de a da apă la moară calomniatorilor, aleși din fiecare generație de puternicii zilei, distribuitori de burse si de posturi atrăgătoare .

Iar acel ceva este invitația la lectura operei sale, invitație neonorată nici de stipendiatul Florin Țurcanu (n. 1967), nici de bursierul Liviu Bordaș (1970), ambii din generația copy-paste, pritocind (după expresia lui Titu Maiorescu) informații dubioase dintr-un butoi într-altul (6).

Cu referire la nenorocul românilor cotropiți de Imperiul Rusiei sovietice, Mircea Eliade notase în caietele sale pe 24 sept. 1963 că «soarta revelată oracular nu poate fi schimbată», și că elitele culturale românești «s-au recunoscut în destinul ciobanului din balada *Miorița*»: ele au continuat să creadă în cultură și să creeze, «ca și cum istoria n-ar exista gata să-i sfarme și să-i anihileze». O astfel de atitudine poate fi privită ca o «exaltare a morții în termeni nupțiali»- mai consemna eminentul profesor care „a introdus istoria religiilor în America" (Mac. L. Ricketts).

Alăturându-se de ceata neo-proletcultiștilor pe cât de mediatizați, pe atât de insignifianți în plan cultural, Florin Țurcanu s-a grăbit să-l încondeieze pe Mircea Eliade drept «prizonier al istoriei», cu «obiectiva» precizare (de conținut ideatic nul) că «nici Eliade, nici opera lui nu pot fi reduse la alegerile și la sensibilitățile lui politice».(vezi Florin Țurcanu, *Cuvânt înainte,* la volumul: *Mircea Eliade. Le prisonnier de l'histoire,* La Découverte, Paris XIII, 2003).

Invocarea „sensibilităților politice", calul de bătaie al mediatizaților „obiectivi" de după 1990, la fel de „obiectivi" ca și proletcultiștii din anii cincizeci pe care-i maimuțăresc, ne-a amintit de o remarcă a lui Mircea Eliade făcută la un an după asasinarea în temnița comunistă a criteriologistului Mircea Vulcănescu: „Pentru întâia oară în istoria sa, neamul românesc are de-a face cu un adversar nu numai excepțional de puternic, dar și hotărât să întrebuințeze orice mijloc pentru a ne desființa spiritualicește și culturalicește, ca să ne poată, în cele din urmă, asimila" (Mircea Eliade, 1953).

Fost bursier al Colegiului Noua Europă unde somnambulismul mitologizant axat pe «imaginarul colectiv» (și „bolnav") al românilor a fost privit drept adevăr istoric având, vezi Doamne, cea mai deplină «obiectivate», Florin Țurcanu n-a rezistat tentației de a pritoci idei ale turnătorului Lucian Boia (vezi Adrian Dumitru, *Lucian Boia recunoaște că a colaborat cu Securitatea timp de 16 ani*, în „Evenimentul zilei" din 3 iunie 2019).

Poate de aceea s-a avântat în teoria «imaginarului anti-semit», nedemonstrată și nedemonstrabilă, dar «obiectivă» și, pasă-mi-te, aptă să ne explice istoria ultimelor două secole.

«În strictă perspectivă istorică», țăranul român flămânzit și adus la exasperare în nordul Moldovei de arendașii evrei, n-ar fi început în 1907 răscoala pe «Fischerland».

„Ca să nu scrie unde, la cine, deci la ce arendaș a început răscoala din 1907 /.../ Rebreanu a ajuns la cel mai formidabil contract literar cu editura Adevărul-Dimineața: O jumătate de milion pentru RĂSCOALA" (7).

După neo-proletcultistul Țurcanu, la răscoală țăranii ar fi pornit -pasă-mi-te- din pricina recent inventatului «imaginar anti-semit». Cum bine se știe, criminalitatea comunistă s-a bazat pe retro-activitatea legilor impusă de proletcultiștii aflați la putere. De ce să nu fie valabil retroactiv și clișeul cu „imaginarul anti-semit" vehiculat de neo-proletcultiști?

Cu sârguința și succesul (dinainte asigurat) cu care Ruxandra Cesereanu (n.1963) s-a ocupat de himera «imaginarului violent al românilor», Florin Țurcanu ar fi vrut să descopere, chiar să pună degetul în modul cel mai «obiectiv» pe «imaginarul anti-semit» al românilor.

În râvna post-decembristă a reprogramării / de-programării creierelor prin manipularea lor mediatică, dată fiind carența de cultură filosofică a «deprogramatorilor », și compensarea ei printr-un abuz de clișee, s-a atins chiar ridicolul «deconstrucției» mitului mioritic, care, vezi Doamne, ar fi reprezentativ, prin ideea de fratricid, pentru «mentalul românesc», după opinia acelei Marta Petreu, autoare de *Poeme nerușinate* (Ed. Albatros, 1993). Iar de aici -în cădere liberă- s-a ajuns la «*Imaginarul violent al românilor*» (Ed. Humanitas, 2003), titlul unei cărții a clujencei Ruxandra Cesereanu.

Într-un capitol al cărții lui Țurcanu premiată cu o suspectă promptitudine, apare consemnat cum, *într-un plan pur imaginar* (subl. ns.), «încă din secolul al XIX (...), țăranul, purtător al valorilor naționale, reprezenta principala victimă a evreilor» («Dès les XIX siècles, dans *l'imaginaire antisémit roumain*, le paysan, porteur des valeurs nationales, représantait la victime principale des juifs», Florin Țurcanu, *Mircea Eliade. Le prisonnier de l'histoire*, 2003, p. 179).

Cum ușor se poate sesiza, himera «imaginarului colectiv» care bântuie capetele bursierilor de la «Colegiul Noua Europă» este una și multiplă, fiind una ca «imaginar colectiv» și multiplă ca divizată și subdivizată după rase și etnii. Semnificativ ar mai fi și faptul că bursierul televizatului Andrei Pleșu escamotează covârșitorul procent (de 90% din populația țării) reprezentând țărănimea română (8) și scrie despre «purtătorul valorilor naționale românești» ca despre o invenție livrească, ținând de domeniul «imaginarului colectiv».

Încă și mai remarcabil ne pare locul de unde am extras fragmentul pe care l-am citat. Despre «*l'imaginaire antisémit roumain*», Florin Țuranu scrie - fără nici o urmă de umor -, chiar la capitolul pe care el l-a intitulat: «*Criterion*».

Or, se știe bine că la simpozioanele Asociației de arte, litere și filosofie «*Criterion*» nu au conferențiat doar Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Nae Ionescu, Dan Botta, Paul Sterian, Tudor Vianu, Petru Comarnescu, C-tin RădulescuMotru, Emil Cioran, C. Noica, C-tin Floru, Alexandru Dima, etc., cu toții interesați de un posibil dialog între valorile culturale românești și cele europene, prin acele două cicluri organizate în paralel, unul de conferințe pe tema culturii românești și altul pe tema culturii europene.

De la bun început, deschiderea către dialog și confruntarea argumentată a unor teze opuse a fost în mod cinic folosită de criterioniștii Bellu Silber și Ion Călugăru, comuniști dispuși a transforma dialogul cultural (pe tema lui Lenin, de ex.) în tărăboi politic (vezi Petru Comarnescu, *Pagini de jurnal*, 3 vol., București, Ed. Noul Orfeu, 2003).

Dacă dezbaterile publice ale Asociației «*Criterion*» au fost interzise de autorități, vina nu o poartă «imaginarul anti-semit», pe cât de himeric, pe atât de mediatizat după 1989 în înterminabila campanie de culpabilizare a românilor, ci mitingurile organizate de comuniști (9) din fața sălilor unde Asociația își ținea conferințele.

Superioara toleranță a românilor, indiciu indubitabil al forței lor morale, fusese interpretată în mod greșit drept atitudine filo-comunistă (10). Un fapt istoric de care nici un proletcultist n-a vorbit în anii cincizeci, cum nu vorbesc nici neo-proletcultiștii de azi.

Note

1 Mircea Iorgulescu în Revista 22 a Grupului de Dialog Social din 6-12 ian. 2004, p.15. Talentatul critic literar a fost ulterior dovedit, chiar în Revista 22 fondată de Silviu Brucan, drept colaborator al Securității, lucru care era de presupus, după cariera sa. Momentul „deconspirării" a fost sadic ales (de către „brucanieni"), la vremea când Mircea Iorgulescu se lupta cu boala care urma să-l răpună.

2 Vezi Victor Roncea, https://www.activenews.ro/opinii/Lumea-Justitiei-de-Ziua-Libertatii-Presei-SFARSITUL-UNEI-BATALII-JUDICIARE-DE-7-ANI-%E2%80%93-Jurnalistul-Victor-Roncea-a-castigat-definitiv-procesul-cu-Gabriel-Liiceanu-in-care-omul-de-afaceri-de-la-Humanitas-cerea-50.000-euro.-DOCUMENTELE-PROCESU-204853

3 Referindu-se la gândirea lui Im. Kant, Lucian Blaga considera că cele trei Idei ale rațiunii: *libertatea*, *nemurirea sufletului* și *Dumnezeu*-, sînt niște «ferestre ale credinței».

4 Isabela Vasiliu-Scraba, *„Șobolanul" Culianu*, în rev. „Tribuna", Cluj, nr.533 din 2024 și Isabela Vasiliu-Scraba, *I.P.Culianu- paradigma noului proletcultusm*, în „Tribuna", Cluj, nr.551 din 2025.

5 Mircea Eliade, *L'Epreuve du Labyrinthe (entretiens avec Claude-Henri Rocquet)*, Paris, 1978; *ÎNCERAREA LABI-RINTULUI*, traducere și note de Doina Cornea, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990, p. 85.

6 Cu o proveniență extrem de dubioasă, ar exista o singură așa-zisă „dovadă" cu care defilează neo-proletcultismul fostei Edituri „Politice" (i.e. Humanitas) în teza de doctorat a lui Florin Țurcanu devenită o lectură obligatorie ca și Anii treizeci - tricotați de turnătorul Zigu Ornea-Orenstein care a dat pe ascuns Securității manuscrisul „Povestirilor despre om" pentru care Noica a făcut șase ani de temniță grea (cf. Sfârșitul lui Noica, https://www.youtube.com/watch?v=pDbwg6ZVXjw). Fără nicio altă sursă care să o confirme (vezi dr. Francis Ion Dworschak, În apărarea lui Mircea Eliade, Criterion Publishing, 2007, p. 251), unica „dovadă" a fost extrasă dintr-un dosar încă secret (nr. 573). Ea provine dintr-o declarație scrisă - foarte probabil în urma schingiuirilor- de arestatul Radu Gyr ca să fie pe gustul torționarilor săi. Metoda obținerii după gratii a unor astfel de zise „dovezi" a fost dezvăluită de un anchetator unui deținut politic: „Prin metodele noastre [i.e. ale Securității înființată de colonelul sovietic Ana Pauker/ Robinsohn și de Nikolski/ Grumberg care au orchestrat Experimentul de la Pitești], vă vom obliga să declarați numai ce vrem noi. Aceste declarații - smulse cu cleștele înroșit în foc - le vom păstra ca mărturii, ca acte de arhivă, după care se va scrie istoria" (vezi IVS, Falimentul studierii oficiale a lui M. Eliade, https://www.youtube.com/watch?-v=uKuDPO1qsJg). Amintind despre această așa-zisă „dovadă", Florin Cîntic observa cu justețe „surprinzătoarea amabilitate a SRI-ului de a-i pune la dispoziție aceste dosare secrete domnului Țurcanu" (Florin Cîntic, Corespondența Mircea Eliade - Radu Gyr, în rev. „Origini. Romanian Roots, vol. XIII, no. 6-7-8/ 132-133-134, June-July-August 2008, Norcross, Georgia, SUA, numărul dedicat lui Mircea Eliade, p. 29). Arhivistul Florin Cîntic, fost bursier Fulbright care a cercetat la Regenstein Mircea Eliade Papers, mai notează că „ar fi fost interesant dacă Țurcanu ar fi oferit mai multe detalii despre conținutul dosarului nr. 573 citat. Era dosarul întocmit lui Eliade sau lui Radu Gyr? Pentru că oricum trebuie să fie vorba de un dosar construit pe baza documentelor Siguranței, dar prelucrat apoi de Securitate pentru a fi folosit ori împotriva unuia ori a celuilalt" (Florin Cîntic, ibid., p.30).

7 Paul Miron, *Corespondență*, București, 2007, p. 108.

8 Filosoful Octavian Vuia vorbea (într-una din conversațiile avute cu Nicolae Stroescu Stînișoară) despre «ideea că marea realitate și singura autentică este țărănimea, ca rădăcină, nu ca clasă, a tuturor păturilor și categoriilor sociale românești» El amintea că această idee a fost pentru prima oară formulată de istoricul Nicolae Iorga, după cum bine observase filosoful Nae Ionescu într-un articol de-al său (vezi Octavian Vuia, *Întâlnire cu oameni și idei*, Ed. Jurnalul literar, București, 1995, p.56).

9 Din 1924 scos de guvernul liberal al lui I. C. Brătianu în afara legii, Partidul Comunist din România era considerat drept organizație politică aflată în serviciul unei puteri străine, după ce se dovedise amestecul comuniștilor în răscoala de la Tatar-Bunar (12-15 sept. 1924) și după actul terorist de la 8 decembrie 1920 când, la ordinul Partidului Comunist, Max Goldstein a pus o bombă în Parlamentul României, omorând un episcop și doi senatori. Se spune că la farsa de proces intentată de sovietici Ministrului de Justiție al țării ocupate, Lucrețiu Pătrășcanu și-a cerut iertare poporului român pe care «l-a indus în eroare timp de 25 de ani de activitate politică comunistă. Prin această activitate a fost, fără să-și dea seama, un instrument al trădării naționale, pentru că s-a pus fără să știe în serviciul Moscovei» (vezi Petre Pandrea, *Crugul mandarinului. Jurnal intim 1952-1958*, Ed. Vremea, 2002, ediție îngrijită de Nadia Marcu-Pandrea, p. 217).

10 Când Țara era ciuntită iarăși de Basarabia fiind și împânzită de trupele Imperiului sovietic, fostul criterionist Ion Călugăru, după ce a citit în «Universul literar» o recenzie elogiind DIMENSIUNEA ROMÂNEASCĂ A EXISTENȚEI, s-a apucat să scrie în «Scânteia» (febr. 1945) că acest studiu filosofic a lui Mircea Vulcănescu (apărut în martie 1944), n-ar fi altceva decât o «apologie a imperialismului românesc». Tot proletcultistul Ion Călugărul a fost cel cu „instigarea huliganică anti-românească care ceruse în „Scânteia" (1946) distrugerea Rotondei Scriitorilor". Drept urmare, la fel cum azi neo-proletcultiștii au înlăturat statuia lui Goga de la Iași, acum optzeci de ani, s-a dărâmat statuia lui Octavian Goga din Cișmigiu (cf. Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, București, 2001, vol. II, p.1092). «Anti-semitismul se confundă în mare parte cu anti-comunismul», consemna Nichifor Crainic la vremea interbelicului în *Puncte cardinale în haos* (Ed. Timpul, 1996, p. 43; prefață de Petru Ursache; ediția I-a 1936). Profesorul universitar, director al prestigioasei reviste „Gândirea" avea să fie scos din Academie și să îndure 15 ani regimul de exterminare din temnițele politice comuniste, apoi să fie „obligat [de proletcultiștii care l-au închis] să trudească la demolarea propriei reputații" (apud. Teodor Dușu, 1923-1993, în vol.: *Apropouri penitenciare*, Ed. Alpha, 1999).

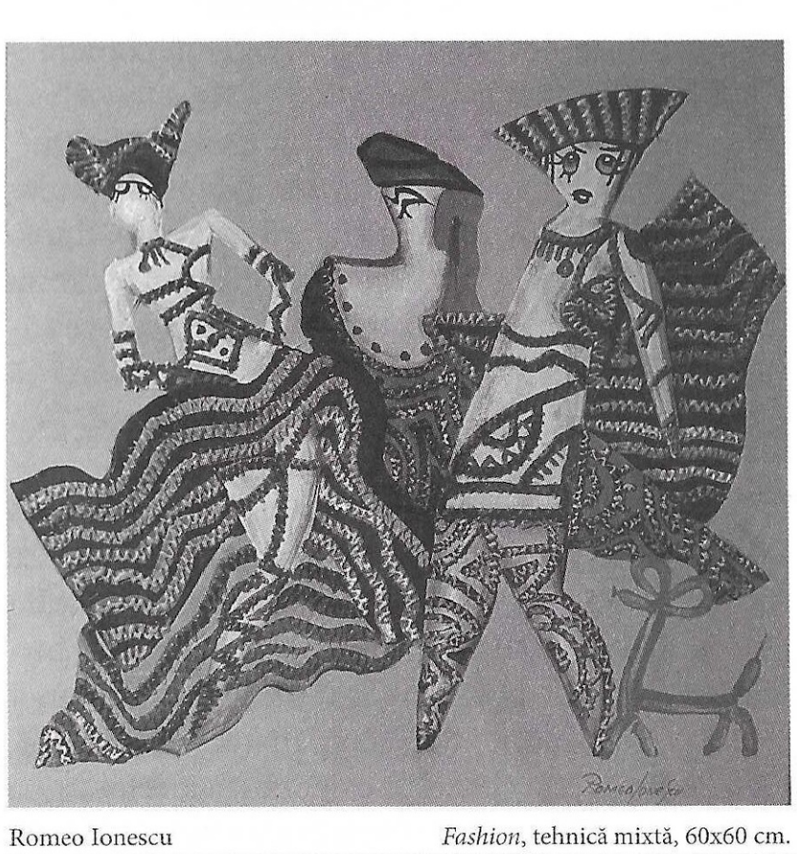

Romeo Ionescu — *Fashion*, tehnică mixtă, 60x60 cm.